

P A N U :

Kilstupa Tukholmassa

Valokuva: Atte Kalajoki

OULUN kilstupa palasi yllättäen mieleeni pysähtyessäni illan pimetessä kävelylläni Tukholman vanhassakaupungissa. Kartassa Gamla Stan, taavaamaan, mitä oli merkitty pienen muistotauluun saksalaisen kirkon seinään. Katulamppujen valjussa valossa — sitä oli tosiaan niukin naukin riittävästi, niin kuin sopi tunnelmaan — merkitsin muistikirjaani:

Tyska S:ta Gertruds kyrka. Äldsta delen de tyska köpmännens gillestuga under medeltiden. Under 1500-talet uppläten för tyska och finska gudstjänster.

Kadun nimi oli Tyska Brinken. Olin jo päivällä kävellyt sen ja valokuvannut ”alhaalta ylös”, kirkko taustalla.

Laatan teksti kertoi edelleen, että vuodesta 1607 olivat siinä pitäneet jumalanpalveluksiansa vain saksalaiset ja että se 1630-luvulla, siis kolmikymmenvuotisen sodan riehussa, oli rakennettu nykyiseen asuunsa. Korkea torni oli vuodelta 1878, korjattu tulipalon jälkeen. Luonnollisesti kirkonkin historia kiinnosti ja tieto, että suomalaiset jo niin varhain kuin 1500-luvulla olivat kokoontuneet tällä paikalla. Mutta tuo Gillestuga huvitti kaikkein eniten... kauppamiesten kiltatupa.

Koettaessani selvittää Oulun kilstupia pakinassani elokuun alussa mainitsin, että Nymans-

sonin tunnetun karttakokoelman Oulun asemakaavakartassa vuodelta 1804 on kilstupa merkitty alueelle, jolla nykyisin kohoaa mm. ”Oulunlinna” — lääninvangila. Sen pakinan johdosta soitti ystäväni Matti Sysiharju. Hän kertoi kunnia-arvoisan kollegansa lääkintöneuvos Helmer Paavolan muistelleen, että se ”Nymanssonin gillstuga” olisi aikoinaan siirtynyt kaupungille, joskus 1885. Kuvernöörin kovan painostuksen jälkeen päätti kaupunki silloin perustaa sairaalan ja osti sitä varten puisen velkavankilan, gillestugan. Osa tästä kilstuvasta-kaupunginsairaalaista sisältynee siihen vanhaan kunnalliskodin rakennukseen, jossa on toiminut kodin mielisairasosasto. Näin myös Robert Hiltunen, kaupurginsairaalan ex-taloudenhoitaja.

NYKYISEN kaupunginsairaalan vanhimmat rakennukset, entinen ns. yleisosasto sekä kulkutautiosasto (alunperin yksikerroksiset), ovat tietävästi vuosilta 1898—1900. Lääninsairaala puolestaan olisi aloittanut Oulun vanhimmaksi mainitun kivitalon, Oxenstiernan aikana aloitetun nykyisen lääninvangilan henkilökunnan asuintalon suojissa eli siis entisen vankihuoneen tiloissa. Niistä se muutti Polttimosaarelle, mutta milloin? Eräässä Valtiorahaston luettelossa, joka liittyy Valtionarkiston erääseen 1960-vuoden kirjeseen, mainitaan

Tukholman vanhankaupungin ”Saksan törmä” = Tyska Brinken.

Oulun lääninsairaalan asema-
piirustukset vuodelta 1867 ja
muutosohje Oulun yleisen
lääninsairaalarakennusten piirustuksiksi vuodelta 1902. Tällä välin oli siis syntynyt se rakennus, jonka vanhat muistavat ”vanhana lääninä”, uudet tuntevat jos tuntevat sotilassairaalana. Polttimosaaren — Sairaalaralasaaren vanhin jäljellä oleva, kanavan puoleinen kilstupa, on ilmeisesti aina tai ainakin saatoja vuosia kuulunut valtiolle. Sen varhaishistoria ei näytä

selviävän. Mikä lienee ”Oulun uusi sairaalarakennus 1823”? Kun pääsisi käsiksi Valtionarkiston karttaan, joka sen yhteydessä mainitaan, KD 294/37, saattaisi ruveta selviämään...

Palaan Tukholman vanhaankaupunkiin. Jatkan ”Saksan törmältä” (Tyska Brinken) eteenpäin. Katukilvessä luen: Kindstugatan. Nimi on tuttu jo erään kirjeenvaihdon perusteella, mutta olen sitä kovasti kummeksinut. Nyt luulen ymmärtäväni: Kindstugatan...